

Interessant nieuws van het Eurobirdnet in september en oktober 2001

Augustus eindigde met een hittegolf die verdreven werd. Het was met de vogels allemaal wat minder. Het fraaie weer zal veel vogels gestimuleerd hebben snel naar het winterverblijf terug te keren. Althans die indruk hadden de veldwaarnemers. In september klinken er op de telposten andere geluiden. Er zijn dan veel leuke waarnemingen. Niet alle vogels blijken zo vlot hun broedgebied te willen verlaten. Zouden ook zij genieten van het fraaie weer?

Vogels en relaties

Een aantal mailtjes ging over de invloed van vogels op relaties. Ook het aandragen van ideeën die bijdragen aan de eigen vogelinteresses, komen ter sprake.

Een Engelse vogelaar schrijft: 'Mijn vriendin en ik lunchten in de auto dicht bij het water. Als zij mij wil onderhouden over onze relatie en wat daar zoal mee mis is, merkt zij op dat ik kennelijk geen aandacht voor haar en haar problematiek heb, maar wel voor die stomme meeuwen, die ik zie door over haar schouder naar het water te kijken. 'Sorry', zeg ik, 'dat zijn geen meeuwen, maar visdieren'.

Een ander vogelaar stelt voor de zoon die in Oxford studeert, weer eens op te zoeken. Zijn vrouw reageert: 'Just to visit the kites again!'. Zij had door dat het niet alleen om de 'kid' (zoon) ging, maar om de 'Rode Wouw' (*Milvus milvus*, Red Kite) die onderweg te bewonderen was. En gelijk had zij.

Vakanties worden gepland met in het achterhoofd de mogelijkheid ook wat aan vogels kijken te kunnen doen. Als je nog in de verliefdheidsfase zit, hoeft het nog niet zo geraffineerd. De planning voor een huwelijksreis kost al wat meer cosmetica. En als de kinderen wat ouder zijn en niemand anders dan jij in vogels geïnteresseerd is, kan het lastig zijn ook de eigen interesses veilig te stellen. Gelukkig staan de jongelui van tegenwoordig niet graag vroeg op, dus dat geeft gelegenheid vanaf 's morgens zes uur tot een wat verlaat ontbijt, alsnog wat aan de vogelhobby te doen'.

Een Amerikaanse vogelaar moest voor de jaarljst nog een Nachtzwaluw scoren. Hij stelde zijn vriendin voor een heerlijk avondje op de hei door te brengen. Ze namen lekker iets te eten en te drinken mee. Toen de vriendin voorstelde terug te gaan, was het excuus van deze vogelaar dat hij zoveel wijn op had, dat hij enkele uren moest wachten, alvorens hij kon terugrijden. Het was een prachttavond, schreef hij, met voor de jaarljst onder andere de Nachtzwaluw.

Van Waardin naar Woerdin, ofwel vragen uit een kroeg

Vanuit een plaatselijke kroeg werd een vogelaarster gebeld door de waardin met de vraag hoe een vrouwtjeseend genoemd wordt? Het antwoord hierop blijkt al een aantal avonden de stamgasten bezig te houden.

De vogelaarster kon het verlossende antwoord niet geven en ging op zoek. 'Wijfjeseend' is een mogelijkheid. Of is er voor een vrouwtjeseend nog een andere naam. Via het Eurobirdnet Nederland volgen suggesties.

Jan van der Leur weet dat zijn vader, geboren in 1904, het altijd over een 'Wiender' had. Mogelijk is dit Brabants dialect', schrijft hij. In 'De Nederlandse Vogelnamen en hun betekenis' (Blok, Henk, 2^e druk 2000) vind ik de naam 'Winder' die in de Achterhoek gebruikt wordt voor de Wilde Eend. Of daar een aanknopingspunt ligt?

Alfons Willemsen uit Vlaanderen schrijft dat een vrouwtjeseend daar een 'Hen' genoemd wordt en een mannetje een 'Erpel'. 'De laatste naam, een reeds in het Middelnederlands voorkomende naam, heeft vermoedelijk betrekking op de donkere veren.' (Blok, Henk 2000).

'In het vakjargon van stropers en jagers hoorde Alfons vroeger een vrouwtjeseend 'Poeil' noemen. Dat gebruikt men ook voor een kip. Die kun je kopen bij de 'Kriekepoeillier'. Als u er de 'Nederlandse vogelnamen en hun betekenis' op na leest, dan vindt u dat men in Zeeuws-Vlaanderen jonge eenden 'Piele' noemt. 'Ze schieten namelijk als pijltjes over het water. Het is vast geen toeval dat we 'pele, poele' roepen om eendjes te lokken. De oorsprong komt van het Latijnse pillula = 'haarbal'. Daarmee zijn de donsjongen getypeerd'. (Blok, Henk 2000).

Ringvondsten

Het is altijd interessant ringen te vinden of af te lezen en zo te weten te komen waar een vogel geringd is en wanneer. Rob van Swieten, de immer actieve coördinator van het Vogelnet Flevoland en tevens speurder naar roofvogels en hun nesten in het Horsterwold, wijst op een artikel in 'De Takkeling' (9^e jrg (2): pag 137-148). Daarin schrijft Gerard van Haaff over de vondsten van postduifringen en de indicatie daarvan voor vroegere nestbezetting door Haviken. Een interessant artikel.

Rob is met die kennis en een mijn detector een dag gaan zoeken onder drie havikshorsten en hij vond vijftien ringen. Eén van een Havik en één van een Buizerd die dit jaar waren geringd. Eén van een (nog) onbekende roofvogel en twaalf postduifringen. Wie geïnteresseerd is, adviseer ik het artikel in 'De Takkeling' te lezen en/of Rob van Swieten te mailen (van_swieten30@zonnet.nl).

Een verfrissend bad

Mike King zag een Grote Bonte Specht (*Dendro-*

copos major) een bad nemen in de kruinen van Esdoorns (*Acer pseudoplatanus*) in Maresquel in Frankrijk. Hij werd op het dier opmerkelijk gemaakt door het geschreeuw. Daarbij dacht hij eerst aan een Eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), maar zag al spoedig dat het om een Grote Bonte Specht ging. Het was vroeg in de ochtend en de bladeren waren nat van de dauw. Het gedrag herhaalde zich een zestal keren gedurende een kwartier. Daarna vloog de vogel weg. Alf King schrijft dat hij dit gedrag kent van vogels die hij zag op het eiland Trinidad. De omstandigheden daar zijn echter verschillend van de situatie hier.

Wat Westkapelle en Ôland in september 2001 gemeen hadden

In september was de auteur van deze rubriek op Ôland. Daar genoot hij samen met vijf vogelaars van 'Wierhaven', de actieve vogelwerkgroep van Wieringen, de Wieringermeer en Medemblik, van dit prachtige eiland aan de oostkust van Zweden. In het bijzonder natuurlijk van de trek. Op 17 en 18 september maakten wij daar een 'fall' mee. U weet dat dit een term is uit de vogeltrek. De trek wordt onderbroken door mist of een hevige storm. Plotseling zie je dan enorm veel vogels overal om je heen, vooral aan de kust.

Dit zagen wij bij het trekstation van Ottenby en de bebouwing en bosschages eromheen. Honderden Roodborsten (*Erithacus rubecula*), Gekraagde Roodstaarten (*Phoenicurus phoenicurus*), Grauwe Vliegenvangers (*Muscicapa striata*), Bonte Vliegenvangers (*Ficedula hypoleuca*) en talloze Goudhaantjes (*Regulus regulus*). Natuurlijk ook andere soorten, zoals twee mannetjes Kleine Vliegenvanger (*Ficedula parva*). De ringers ter plekke werkten zich knap in het zweet om alle vogels uit de netten te halen en vervolgens te ringen met alles wat daarbij hoort. Nauwelijks hadden ze de vogels uit de netten, of deze zaten al weer vol met andere soortgenoten. Waar komen al die Gekraagde Roodstaarten vandaan?

Vanuit Finland meldde men een overtocht van drieduizend Grote Bonte Spechten (*Dendrocopos major*). Dan weet je iets. Wij zagen er veel op het zuidelijke deel van Ôland en ook bij Ottenby, waar een enkele de zee opvloog. Eind september meldt Wim Vader uit Noorwegen ook dat er een invasie van Grote Bonte Spechten is.

Een dergelijke ervaring is in mijn vogelleven niet zo talrijk en deze komt dus met hoofdletters in mijn vogelannalen.

Heel leuk was het dat bij terugkomst in de mailtjes van 19 september een 'fall' werd beschreven bij Westkapelle. Ruud Vlek is lynchisch over 79 Gekraagde Roodstaarten en 138 Tapuiten (*Oenanthe oenanthe*) en nog enkele andere zeer leuke soorten. En terecht. Ik zou ook lynchisch zijn. Maar er is altijd baas boven baas en dit keer waren dat de Wierhavenvogelaars op Ôland.

Wij wensden een dergelijke ervaring verscheidene keren in uw vogelleven toe. Trouwens wij genoten van de Kraanvogels (*Grus grus*), die voor ons huis in Lindby elke dag vanaf de slaapplaatsen neerstreken. De Zeearend (*Haliaeetus albicilla*) die alleen of soms met twee of drie over dit gebied vloog, vergrootte het vogelplezier. Magnifiek. John Cantello meldt vanuit Zeebrugge eenzelfde verschijnsel. Hij telde er onder andere 250 Ge-

kraagde Roodstaarten, 300 Tapuiten en 300 Roodborsten. Hoeveel zullen er van deze soorten vanuit het noorden naar het zuiden zijn getrokken? Dat moeten er toch tienduizenden zijn geweest of misschien wel honderdduizenden. Als je eens stilstaat bij al die aantallen, dan ziet het er rooskleuriger uit in de natuur.

Inktvis eet Jager

Philip Coetzee uit Zuid-Afrika vond op 9 september 2001 op het strand in Strand een Subantarctic Skua (Brown Skua, *Catharacta skua lonnbergi*). De vogel zag er ziek of gewond uit en hij bracht deze naar een opvangcentrum. De vogel had een soort parasiet op zijn borst. Professor Boonker van Onderstepoort onderzocht de vogel en rapporteerde dat het om een inktvis ging die de vogel waarschijnlijk had opgegeten. De inktvis leefde echter verder in de krop of in de maag en hij at zich een weg door de vogel heen. Helaas stierven beide dieren. Eenzelfde melding, maar dan van een levermeelworm die zich door een zangertje heen eet, komt van Bob Scott.

Spionerende Ooievaar (*Ciconia ciconia*)

Op 9 oktober meldde het BBC News dat de politie in de republiek Boeroendi in Centraal-Afrika een Ooievaar had gearresteerd. Dorpelingen hadden de vogel die aan een vleugel gewond was, gevonden. Op de borst bleek het dier een zender te hebben. Er brak grote consternatie uit en de politie schakelde een Engels sprekende dame in. Gelukkig stond er op het apparaat een e-mailadres en zo hoorde men hoe een en ander in elkaar zat. De vogel hoorde tot een groep van vijf en had als codenaam 'Saturn'. De Universiteit van Kaapstad bleek onderzoek te doen aan deze vogels. Vier van deze ooievaarders stierven al in Mozambique in februari 2001 tijdens hevige regens. De professor begreep de ontstane paniek na alle narigheid die in september plaatsvond. Lees het na op: http://news.bbc.co.uk/hi/english/world/africa/newsid_1588000/1588783.stm.

Namen van vogels

De herkomst van namen is altijd interessant. Zo blijkt dat het woord 'penguin' afgeleid is van het Bretons (Franse) woord 'Pingouin'. Niet zo vreemd, want de Alk (*Alca torda*) heet nog steeds 'Petit Pingouin' in het Frans.

Men gebruikte het woord penguin, dat uit Bretagne of uit Wales (Pen Gwyn) afkomstige woord voor de 'Grote Alk' (*Alca impennis*). Het woord betekent 'witte kop' en verwijst naar de witte vlek in het broedkleed op de kop van de Grote Alk. Pas later is het woord gebruikt voor de pinguïns van het zuidelijke halfrond. Een bewijs voor de Franse etymologie is te vinden bij een ei dat in het bezit is van de Universiteit van Aberdeen. Via internet is dit ei te bezoeken: http://www.abdn.ac.uk/~nhi708/treasure/auk/auk_egg.html

Vogeltermen

Ook vogeltermen hebben hun oorsprong. Zo schreef Inge Svoboda uit Californië mij over het gebruik van de uitdrukking 'jizz'. Wij gebruiken dit woord om aan te geven dat wij een soort herkennen op basis van zijn uiterlijke verschijning en

gedrag op momenten dat wij een vogel nog niet goed in beeld hebben of in beeld kunnen krijgen. Inge schrijft: 'Hier gebruiken veel vogelaars de term 'jizz'. De originele term is echter 'giss'. Het gebruik van deze term vind ik zelf beter, want dit heeft in de Tweede Wereldoorlog een betekenis gehad. Toen gebruikte men het om aan te geven of een vliegtuig bij de geallieerden of bij de vijand hoorde. Het staat voor General Impression, Size and Shape'.

SWIFT

Een nieuwe loot aan de toch al zo rijke 'vogelstam' is een Britse groep die opgericht is onder de naam 'SWIFT'. 'Society for the Withholding of Information From Twitchers in the West Country of England'.

Iedereen die naar vogels kijkt, dienen wij te respecteren, mits het gedrag dat men daarbij vertoont acceptabel is voor iedereen. Diverse incidenten zetten kwaad bloed bij mensen die het in principe wel leuk vonden dat er grote belangstelling was voor een bijzondere vogel in hun tuin of elders in een gebied. De belangrijke vraag is wat zijn de grenzen van het acceptabele en wie bepaalt deze?

Typisch een vraag voor deze tijd. Niettemin is het voor velen van ons moeilijk (en dat geldt ook voor mijzelf) die grenzen in de gaten te houden, opdat een ieder van zeldzaamheden kan genieten.

Toestanden met soorten die niet echt gezien zijn, moeten wij hier niet hebben. Elkaar aanspreken op gedrag moet mogelijk zijn. De Britten geven

ons in dezen de laatste tijd het goede voorbeeld. Zo bijvoorbeeld naar aanleiding van de melding van een Katvogel (*Dumetella carolinensis*) die in een veld Gaspeldoorns was gezien. De vogel hield zich schuil in een groot veld en sloop mogelijk tussen de vegetatie door. Slechts enkelen meenden hem te zien. Velen kwamen 'miles and miles away' voor niets. Men beweerde dat diegenen die de vogel hadden gezien, zich vergisten en een Zwartkop (*Sylvia atricapilla*) of een Heggenmus (*Prunella modularis*) hadden gezien. Heel veel mailtjes over deze zaken volgden. Daarbij ook een verklaring voor de naam 'Catbird'. De vogel is genoemd naar het katachtige 'miauw'-geluid dat hij maakt. Dat is nu weer wel interessant.

Surf eens naar de website van:

Het Vogeltrekstation Schiermonnikoog: <http://www.vogelringschier.nl>.

Het programma 'Vroege Vogels' was er in oktober op visite. In dit programma besteedde men veel aandacht aan dit prachtige eiland. In het programma OVT ging dat nog twee uur door. Gelukkig kon ik het onderdeel over het vogelringstation beluisteren. De prachtige foto's van deze ringplek maakten het mede mogelijk 'beeld' te hebben bij de radioreportage.

Op de site is te lezen dat men in 1991 de krachten bundelde van allen die ringden op Schier. De groep bestaat nu uit 16 leden. Tussen 1 augustus en 15 november staat er 450 meter mistnet in het Groene Glop. Er wordt onderzoek gedaan naar de betekenis van de Groene Glop voor de vetreserves die nodig zijn om de reis naar het zuiden te maken. Ook onderzoekt men de invloed van de lokroep tijdens de vangsten.

In een logboek wordt bijgehouden hoe de vangst gedurende de ringperiode vordert. Voor het jaar 2000 staat alles al op de site. Wie nieuwsgierig is naar de resultaten in de periode in 2001 kan het recente nieuws opzoeken. Week 43 van 20-26 oktober had mijn belangstelling. Eind van die week is Wierhavens gebruikelijk Waddenweekend. Dit keer op Ameland. En wat er op Schier zit, kan een voorteken zijn voor Ameland.

Leuk dat de vangst van een Meerveermuis (*Myotis dasycneme*) ook wordt gemeld. De beschrijving en foto's zijn aanwezig. Ook de vogelgalerie is prachtig. En dat niet alleen om de in oktober gevangen Roodoogvireo (*Vireo olivaceus*). Otto Overdijk maakte schitterende plaatjes.

Uiteraard is er een link op de website naar de tweede website waar Holmer Vonk de webmaster van is, die van de: *Vogelringgroep derde KP Vlieland*.

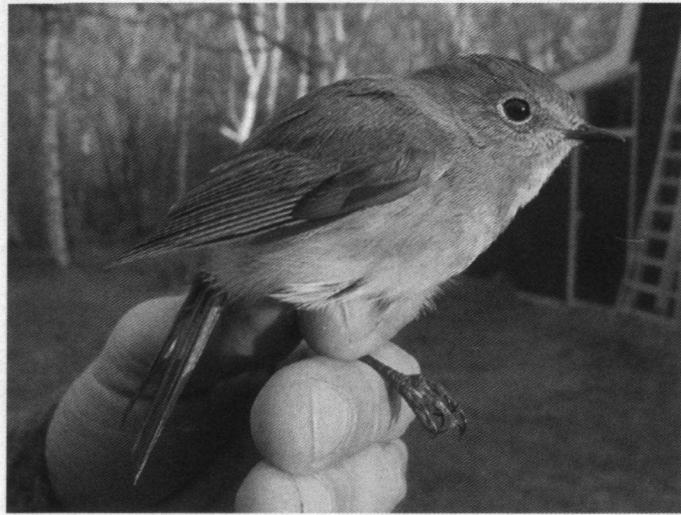
http://www.holmer.nl/vogelringgroep_derde_kp_vlie.htm

Deze vinkenbaan in de derde Kroonpolder werd halverwege de jaren zestig door Huybert van Eck opgericht en de baan is nog altijd in vol bedrijf. Hoe kan het anders met zo'n initiatiefnemer en volhouder als Van Eck.

Dezelfde opzet als bij de site over Schier, wordt ook hier gevolgd. Er zijn dus recente meldingen. Ook terugmeldingen worden genoemd en dat is altijd smullen. Niet alleen worden terugmeldingen

Eerste kalenderjaars Roodoogvireo, geringd op Schiermonnikoog op 13 oktober 2001.
Foto: Otto Overdijk.

Blauwstaart geringd op Schiermonnikoog op 5 november 2001.
Foto: Otto Overdijk.

genoemd van Vlieland, maar ook van andere plekken in Nederland.

Foto's van de vangplaats en natuurlijk van diverse vangsten zijn te bewonderen. Met enige tranen in de ogen geniet ik van de foto's van de Blauwstaart (*Tarsiger cyanurus*) die aan mijn soortenlijst nog steeds ontbreekt. Die week was ik op Vlieland en ik wist niet dat wij (de Blauwstaart en ik) er samen waren.

Detail van geringde Blauwstaart.
Foto: Otto Overdijk.

Al met al twee mooie sites die de moeite waard zijn. Natuurlijk zijn er ook de nodige links voor het verdere werk. Holmer Vonk is de webmaster van deze site. Onwillekeurig denk ik terug aan de momenten dat ik op Schiermonnikoog was met de Vogelwerkgroep Amsterdam of Wierhaven toen Theun Talmsma ons over de mensen op het trekstation vertelde. Prachtige verhalen onder andere van Harm Vonk, de vader van Holmer. De passie voor vogelsringen zit kennelijk in de familie. Die passie valt af te lezen aan de zeer informatieve website.

50 jaar Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland

Op 14 september bereikte deze vogelwerkgroep dit jubileum. Van harte gefeliciteerd met zo'n

goede en actieve groep. Bezoek regelmatig hun website: <http://www.vwgzkl.nl/jubileum>. Een jaar lang vierden zij dit jubileum.

Interessante andere sites:

Wie de regen actueel (op een kwartier na) wil volgen, kijkt op:

<http://www.weeronline.nl/radar/euroodlnwf.htm>

Postzegels verzamelen en uw vogelkennis vermeerderen. Dat kan op:

<http://www.bird-stamps.org/>.

Wie zijn of haar kennis van de Sylvia's wil testen zoekt naar:

<http://www.bird-stamps.org/query/iran/sylvia/index.htm> en de vogel op deze afbeelding uit Iran wordt gezocht. Mocht u het weten, dan zal er wel een e-mailadres bij staan om dit te vermelden.

Reacties van lezers

Fred Wilmink uit Voorschoten schrijft mij op 23 oktober 2001 dat hij op pagina 29 van het Vogeljaar 49 (1) las, dat er een winterwaarneming van de Bosruiter (*Tringa glareola*) is van 16 december 1941 in 's-Heer Arendskerke op Walcheren. Hij verwijst netjes naar de Avifauna van Zuid-Beveland en hij schrijft: 'Het zal je duidelijk zijn dat in deze Avifauna geen waarnemingen van Walcheren opgenomen zijn'. De vergissing komt doordat in Ardea (36:21) er (Wa) achter de waarneming staat. De genoemde fout ligt dan voor de hand. Fred schrijft dat dit jammer is, want 'de waarneming was van een van de schrijvers van de avifauna: Hans Warren. Fred was destijds zeer actief op Zuid-Beveland samen met Hans Warren en Dies Vleugel. Met: 'Het leek mij goed je hierop te attenderen', eindigt hij zijn brief.

Mocht u mij op zaken willen attenderen of naar aanleiding van bovenstaande reageren:

■ P.C. Meijer, Bakboordlaan 3, 3448 KG Woerden. Telefoon: (0348) 43 19 05; fax: (0348) 43 02 16. E-mail adres: meijerpc@worldonline.nl. Mijn website vindt u op: <http://members.tripod.com/pcmeijer/index.html>
De homepage van 'het Vogeljaar' vindt u op: <http://www.vogeljaar.nl>